



Samenvatting

Het convenant Voldoende Zoetwater Limburg is een gezamenlijke afspraak tussen Provincie Limburg, Waterschap Limburg, Limburgse gemeenten, WML en maatschappelijke partners om de beschikbaarheid van voldoende schoon zoetwater richting 2050 te vergroten. Het convenant kent een inspanningsverplichting en vraagt naast de andere partners ook een actieve betrokkenheid van gemeenten, vooral in de bebouwde omgeving. Door dit besluit wordt de gezamenlijke verantwoordelijkheid zichtbaar gemaakt en wordt ook de basis gelegd voor een gezamenlijke propositie onder het nationale Deltaprogramma Zoetwater in het kader van het Deltaplan Hoge Zandgronden.

1. Beslispunten

1. In te stemmen met het convenant Voldoende Zoetwater Limburg.
2. Wethouder Mackus te machtigen om namens gemeente Maastricht het convenant te ondertekenen.
3. De gemeenteraad te informeren via een raadsinformatiebrief door de portefeuillehouder.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 3 maart 2026:

Conform.



2. Aanleiding

De beschikbaarheid van schoon zoetwater staat onder druk door klimaatverandering (langere periodes van droogte) en toenemende watervraag. De afgelopen jaren zijn al maatregelen genomen onder andere binnen het Deltaplan Hoge Zandgronden fase 1 en fase 2, maar deze zijn onvoldoende om de lange termijnopgave (2050) te realiseren. Het convenant bouwt voort op de intentieverklaring Voldoende Zoetwater (2022) en legt gezamenlijke inspanningsdoelen vast: verhoging van de grondwaterstanden en vermindering van de totale watervraag.

Het convenant is tot stand gekomen in de Bestuurlijke Klimaatadaptatietafel Limburg en de bestuurlijke kopgroep en benadrukt het gezamenlijk belang en opgave voor het hebben van voldoende zoetwater ook in 2050. Het convenant is een compromis tussen sectoren en overheden. Het document vraagt een sterk narratief dat door gemeenten zelf moet worden uitgedragen. Ondertekening van het convenant door de betrokken partijen is voorzien in week 10.

3. Beoogd effect

Het doel van dit convenant is om door intensivering van de samenwerking met alle Partijen toe te werken naar een duurzaam, robuust en ecologisch gezond grond- en oppervlaktewatersysteem dat beter kan omgaan met extreme weersomstandigheden en dat voorziet in voldoende water van goede kwaliteit (hierna te noemen: klimaatrobuust watersysteem) voor alle functies en gebruikers. Dit convenant is gericht op de beschikbaarheid van zoetwater.

4. Argumenten

1.1 Het convenant raakt alle partijen en heeft brede maatschappelijke waarde. Gemeenten, sectoren en maatschappelijke partners tekenen omdat zij direct belang hebben bij toekomstige waterbeschikbaarheid. Het convenant draagt bij aan:

- Ruimtelijke ontwikkeling en leefbaarheid: water is randvoorwaardelijk voor woningbouw en vitale dorpen;
- Economische continuïteit: landbouw, industrie en recreatie zijn afhankelijk van water;
- Gezondheid en welzijn: schoon water draagt bij aan een gezonde leefomgeving en het beperken van hittestress;
- Natuur en biodiversiteit: herstel van beekdalen, natuurgebieden en stedelijk groen vraagt om voldoende water;



- Klimaatadaptatie en transformatieve opgave: door het natuurlijke systeem weer meer te benutten (retentie, infiltratie, sponswerking) vergroten we structureel de waterbeschikbaarheid.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 Bevoegd gezag en rol van gemeenten

Provincie en waterschap zijn primair bevoegd gezag, maar gemeenten hebben wel een grondwatertaak, zijnde het treffen van maatregelen in het openbaar gemeentelijke gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de op grond van de omgevingswet aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de taak van een waterschap, provincie of het Rijk behoort.

Gemeenten hebben daarnaast ook een belang bij het hebben van voldoende zoetwater, dit vraagt hiermee om een actieve betrokkenheid vanuit de gemeenten.

Er wordt gewerkt aan een gezamenlijke propositie voor de bebouwde omgeving, getrokken vanuit het gemeentelijk domein. Voor maatregelen in het landelijke gebied is het advies dat gemeenten vooralsnog een faciliterende rol innemen via gebiedsgerichte aanpakken.

Het waterprogramma vanuit de gemeente blijft echter leidend in de inhoudelijke en financiële afwegingen voor wat betreft afkoppeling van hemelwater en de grondwaterzorgplicht en maakt daarin zelfstandige afwegingen.

1.2 Artikel 1 – Doel

Het convenant formuleert als doel een verhoging van de grondwaterstanden met 10 tot 50 cm richting 2050. Dit moet niet worden gelezen als een generieke opgave voor heel Limburg. Het doel is primair gekozen om de achteruitgang van grondwaterstanden ten minste te mitigeren en verdere verslechtering te voorkomen. De daadwerkelijke uitwerking vindt plaats op lokaal niveau: in sommige gebieden is een verdere verhoging van de grondwaterstand wenselijk, bijvoorbeeld vanuit natuurdoelen, terwijl in andere gebieden het stabiliseren van de huidige situatie al een passend resultaat is. Gemeenten dienen in gebiedsprocessen expliciet aandacht te houden voor deze nuance en maken hierin een zelfstandige afweging.



1.3 Regionale verschillen

De problematiek verschilt sterk tussen Noord-, Midden- en Zuid-Limburg. Gemeenten moeten dit expliciet benoemen en lokaal differentiëren.

1.4 Groter risico op (grond)wateroverlast

In artikel 2 lid 9 is opgenomen dat het uitvoeren van maatregelen die de waterbeschikbaarheid vergroten, kan zorgen voor een groter risico op wateroverlast en natschade. Aandachtspunt is dat gemeenten moeten bewaken dat passende afspraken worden gemaakt om de gevolgen hiervan te mitigeren of dat functies worden veranderd.

6. Financiële gevolgen

Het convenant kent een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting. Gemeenten voeren zelden projecten uit die uitsluitend gericht zijn op waterbeschikbaarheid. In de praktijk wordt dit gerealiseerd binnen integrale projecten voor ruimtelijke adaptatie, zoals vergroening, ontstening en infiltratievoorzieningen. Het convenant biedt daarmee een meekoppelkans.

Het convenant vormt een pijler onder het gezamenlijke bod dat vanuit Zuid-Nederland wordt opgesteld in het kader van het Deltaprogramma Hoge Zandgronden. Voor fase 2 hebben gemeenten beperkt middelen geclaimd, mede door de verkregen middelen vanuit de impulsregeling van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Voor de nieuwe cyclus van het Deltaprogramma Hoge Zandgronden is nog geen financiering bekend. Omdat er op korte termijn geen zicht is op extra middelen vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, is het des te belangrijker dat gemeenten goed aangehaakt zijn bij het Deltaprogramma Hoge Zandgronden.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Na instemming met het convenant wordt gewerkt aan een 'uitvoeringsprogramma Voldoende zoetwater Limburg' voor de periode 2027–2033. Gemeenten worden betrokken bij gebiedsprocessen en bij de gezamenlijke propositie richting het Deltaprogramma Hoge Zandgronden. Evaluatie vindt plaats in jaar 4 van elk uitvoeringsprogramma.



8. Communicatie

De gemeenteraad wordt geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Vanuit de initiatiefnemers wordt de communicatie rondom de ondertekening verzorgd in de vorm van een gezamenlijk persbericht. Daarnaast is het van belang dat gemeenten zelf actief het verhaal uitdragen. Het convenant op zichzelf overtuigt namelijk niet volledig; het vraagt om een sterk narratief dat ook door gemeenten moet worden verteld. Dit vraagt om herkenbare voorbeelden en koppeling aan lokale opgaven, zodat het convenant niet als een abstract document wordt gezien maar als een instrument dat bijdraagt aan leefbaarheid, economie en gezondheid. Dit wordt onder andere opgepakt door vanaf 2026 waterbeschikbaarheid ook als actielijn te agenderen binnen Waterklaar, het gezamenlijke communicatielabel van de Limburgse overheden rondom water en klimaatadaptatie. Dit biedt een herkenbaar en breed gedragen kader voor publiekscampagnes die bijdragen aan de waterbeschikbaarheid.